

حجت الاسلام والمسلمین حسن ابراهیمی

مشى انتخاباتى

يکى از کلمات مقدس، کلیدى و پرکاربرد در معارف دينى ما، کلمه «حق» است که به هرچه درست است و همچنين به راه درست، گفته مى شود. اين واژه حتى گاهى درباره خود خداوند تعالى به کار مى رود و به او «حضرت حق» مى گويند. از امام سجاد^(ع) رساله اى به نام «رساله حقوق» به جا مانده است که جزء به جزء حق و حقوق اعضا و جوارح بشرى را بيان مى کند و از زيباترين و دقيق ترين متون دينى ماست. در بخشي از اين رساله آمده است:

امام سجاد^(ع) حق «يا» را چنين بيان فرموده اند، «وَأَمَّا حَقُّ رَحْلَيْكَ فَإِنَّ لَاتَمَشِي بِهِمَا إِلَى مَا لَا يَجِلْ لَكَ وَلَا تَجْعَلْهَا مَطِيلَتَكَ فِي الظَّرِيقِ الْمُسْتَشْفَقِ يَا هَلْهَا فِيهَا فَإِنَّهَا حَامِلُكَ وَ سَالِكُهُ يَكُ مَسْلُكُ الدِّينِ وَ السَّبْقِ لَكَ وَ لَاقُوهُ الْإِلَاحُ؛ و اما حق پاهاى تو اين است که با آن ها در مسيرى که حلال نيست، حرکت نکنى و آن ها پيمايشگر تو نباشند در مسيرى که پيماينده هاى خود رايست و خوار مى کند. پس (بدان که) همانا پاهاى تو، تو را حمل مى کند و تو را در مسير دين و پيشرفت، حرکت مى دهد» (تحف العقول، ص ۲۵۵).

با و مشى و حرکت کردن، یک معنای ظاهری دارد که برای همه ما آشکار است و یک معنای کنایی دارد که تمام زندگی ما را دربر می گیرد و خط مشی افراد در زندگی، تمام زندگی آن ها را تشکیل می دهد. امام سجاد^(ع) در این بخش از رساله حقوق، می فرماید نباید در زندگی به سمتی بروی که برای تو حلال نیست و نباید مسیری را انتخاب کنی که موجب خواری تو بشود و نکته جالب تر آن است که می فرماید مشی تو باید در مسیر دین و موجب پیشرفت باشد. این روزها اما در فضای انتخابات، دوباره می توان نگاهی به این جملات انداخت و باتوجه به فضای موجود، این حقوق را بیان کرد که زبان تو باید جز حق را نگوید و باى تو باید جز طریق حق را نپوید. بیشتر مراجع از باب تقویت نظام برآمده از دین و جلوگیری از تضعیف آن و حرکت در مسیر اصلاح امور، شرکت در انتخابات را جزو مسئولیت های دینی و عملی واجب می دانند.

سؤال شده است که آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران، واجب عینی است یا کفایی؟

آیات عظام حضرت آیت... خامنه ای و حضرت مکارم شیرازی در پاسخ فرموده اند: «واجب عینی است».

دیگر اینکه آیا خارج شدن زن از منزل برای شرکت در انتخابات، بدون اجازه شوهر، جایز است؟

آیات عظام خامنه ای و مکارم شیرازی پاسخ داده اند: «شرکت در انتخابات بر همگان واجب عینی است و نیازی به اجازه شوهر نیست».

نکته دیگری که در این میان مهم است، حفظ خط و مرزهای دینی و اخلاقی است. سؤال شده است که آیا افشای عملکرد منفی سیاسی و اقتصادی نامزدهای انتخاباتی برای روشنگری مردم، جایز است؟

آیات عظام خامنه ای، سیستانی و مکارم شیرازی در پاسخ فرموده اند: «بیان ضوابط و شرایط و نقد برای روشن شدن اذهان مانعی ندارد، ولی باید از هتک حرمت، تهمت و توهین اجتناب کرد».

اما در بخش دیگری از بیان امام سجاد^(ع) آمده است این مشی اجتماعی تو که همراه با دغدغه دینی دارد انجام می شود، باید به سمت پیشرفت باشد، یعنی باید طوری عمل کنی که ضمن آنکه همین مشارکت تو راهگشای امور سیاسی مسلمانان است، شخصی را انتخاب کنی که صلاحیت های لازم را داشته باشد و بتواند در مقام مدنظر، وظایف دینی و اجتماعی خود را به خوبی انجام بدهد.

از خداوند بزرگ می خواهیم همه ما را از پیروان حقیقی اهل بیت^(ع) و اهل رعایت حقوق و انجام وظایف دینی قرار بدهد. ان شاء الله!

بیرس و بدان

ترک کردن خانه

در این ستون به پرسش های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می توانید پرسش های خود را به شماره پیامک ۳۰۰۰۷۲۸۹ یا در میان بگذارید.

● **سؤال:** همسر دو ماه بعد از ازدواج با من، با دختری رابطه برقرار کرد و به او گفت مجرد است. رابطه اش با من سرد شده بود و دیر به خانه می آمد، ولی من با اینکه شک کرده بودم، از وظایف همسری سر باز نزدم و همانند یک فرشته زیبا و کدبانو عمل کردم تا همسرم برگردد به سمت من. وقتی موضوع آشکار شد و من قصد ترک خانه را داشتیم، همسرم گفت: «اگر می خواهی بروی، برو. اما بدان نه مهرت را می دهم، نه می گذارم راحت زندگی کنی!». من ماندم، به شرطی که او رابطه خود را تمام و ثابت کند که دیگر با آن دختر رابطه ندارد، اما هیچ چیز ثابت نشد. آیا همسرم مرتکب گناه نشده است؟ حقوق من در این زمینه چیست؟ همسرم بعد از این قضایا طلب فرزند کرد. من مخالفتی نکردم تا شاید این گونه زندگی مان رنگی تازه بگیرد و همسرم به زندگی دلگرم شود. اما نگران هستم که این اتفاق ادامه داشته باشد و همسرم باز اشتباه کند و عرصه بر من و فرزندم، تنگ تر شود. آیا می توانم قبل از تولد فرزندم، حضانت او را از همسرم بخواهم؟

● **پاسخ اجمالی:**

۱) ارتباط مشروع یا نامشروع همسر شما، مجوزی برای ترک منزل از سوی شما نیست، مگر اینکه موجبات دیگری مانند خوف ضرب بدنی یا مالی یا شرافتی (آبرو) که در ماده ۱۱۱۵ قانون مدنی ذکر شده است، برای شما وجود داشته باشد تا بتوانید منزل را ترک کنید. البته اگر شوهرتان روابط نامشروعی داشته، مطمئنا گناهکار بوده است.

۲) با عنایت به اینکه استحقاق زوجة در مطالبه مهریه، از عقد نکاح ناشی می شود در سند(قباله)ازدواج، در قسمت مربوط به مهریه معمولاً نوشته می شود که مهریه زوجة، فلان مبلغ و بر ذمه زوج است که عندالمطالبه باید به زوجة بپردازد و ذیل آن را زوج و اعضا می کنند، شما می توانید به استناد مواد ۱۰ و ۱۳۰۱ قانون مدنی در دادگاه خانواده، دادخواستی مبنی بر مطالبه مهریه مطرح کنید تا همسر شما را ملزم به پرداخت آن کنند و حتی اگر نتواند یکجا پرداخت کند و اعسارش در محکمه ثابت شود، باید به صورت اقساطی پرداخت کند و در غیر این صورت، محکوم به زندان خواهد شد تا مهریه شما را پرداخت کند. ۳) اگر برای ادامه زندگی با همسرتان از ایشان تعهدی مبنی بر ارتباط نداشتن با آن دختر در ضمن عقد لازمی، منعقد کرده باشید، یعنی در ضمن عقد لازمی، شرط ادامه زندگی با ایشان را قطع ارتباط با آن دختر، قرار داده باشید و الا آن را به اثبات برسانید، می توانید به استناد ماده ۱۱۱۹ قانون مدنی، از دادگاه خانواده تقاضای طلاق و خود را مطلقه کنید.

۴) تا زمانی که با یکدیگر زندگی می کنید، طبق مفاد ماده ۱۱۶۸ قانون مدنی، نگهداری اطفال از حقوق و وظایف پدر و مادر است. بنابراین شما نمی توانید درخواست حضانت شخصی برای فرزند خود کنید، مگر اینکه یکی از موارد پنجگانه در ماده ۱۱۷۳ قانون مدنی را اثبات کنید که عبارتند از: ۱. اعتیاد زیان آور همسر به الکل، مواد مخدر و قمار. ۲. اشتها به فساد اخلاق و فحشا. ۳. ابتلا به بیماری های روانی یا تشخیص پزشکی قانونی. ۴. سوء استفاده از طفل یا اجبار او به ورود در مشاغل ضد اخلاقی مانند فساد و فحشا، تکدیگری و قاچاق. ۵. تکرار ضرب و جرح خارج از حد متعارف.

در پایان تأکید می شود تنها وظیفه همسر شما، جلب اعتماد شماست، نه اثبات ارتباط نداشتن با فلانی یا معناد نبودن یا دروغگو نبودن، خیانت نکردن، بددل نبودن و... اگر قرار باشد انسان ها هر چیز عدمی (چیزی را که اتفاق نیفتاده) را بخواهند به اثبات برسانند، موجب عسرو حرج و گاهی غیرممکن خواهد بود، بنابراین تا ارتباط مجدد ایشان، احراز و روشن نشده است، با شک و تردید زندگی خود را تباہ نکنید.

در گفت وگو با رئیس پژوهشکده نظام های اسلامی بررسی شد

پلی که انتخابات، بین ما و ظهور می زند

آئمه مستقیمی| بیشتر ما فکر می کنیم شرکت در انتخابات، عملی کاملاً سیاسی است و این تأکیدی که بر مشارکت در ساخت آینده و سرنوشت می شود، صرفاً جنبه سیاسی دارد. ولی با مرور سخنان بزرگان و توصیه هایی که علما می کنند، درمی یابیم که دامنه اثرگذاری این مشارکت، خیلی گسترده است و حتی تا آینده روشن تاریخ امتداد دارد؛ مثل نقشی که انتخاب های ما در زمینه سازی ظهور دارد. مگر نه آنکه تا جامعه و آدم هایش صالح نشوند، مصلح نمی آید؟ این صلاح به انتخاب های اصلح نیاز دارد و این نیاز بسته به رأی و نظر ماست. به منظور بررسی نقش انتخاب های ما در زمینه سازی ظهور امام مهدی^(عج) با حجت الاسلام والمسلمین سیدسجاد ایزدهی، رئیس پژوهشکده نظام های اسلامی و مدرس خارج فقه و اصول، گفت وگو کرده ایم که در ادامه می خوانید.

به افق دید نامزدها توجه کنیم

اما اگر فضای قانون گذاری به محدوده فضا های داخلی و رویکرد انفعالی، نه فعال و پیشران میل کند، طبیعتاً فقط به اندازه آسفالت کردن خیابان و ساخت کارخانه و مسائل صرفاً اقتصادی محدود می شود؛ به همین دلیل در انتخاب ها، نگاه ما باید به کسانی باشد که رویکرد محدود، مضیق و صرفاً اقتصادی به درون ندارند و نگاهشان، فراگیر، جهانی و منطقه ای است.

ما از این مسیر به سمت ظهور و مهدویت مطلوب و مدینه فاضله پیش می رویم.

انتظار عمل است، نه یکجانشینی

انتظار فرج، یکجانشینی برای آمدن دیگری نیست؛ انتظار در معنای واقعی یعنی حرکت کردن و مهیا کردن فضا برای جامعه مطلوب تا متنجی بیاید و آن اتفاقاتی که در آموزه ها تصریح شده است، رخ دهد و بشر معنای واقعی سعادت را درک کند.

اما اگر فعالیت نکنیم و زمینه را فراهم نکنیم، جامعه برای ظهور آماده نمی شود. تلاش نکردن ما، مسیر را برای دشمن و حزب شیطان باز می کند تا جولان دهند و اهدافشان را پیش ببرند.

اگر باطل غلبه کند، راه ظهور مسدود می شود

مشارکت سیاسی برای برپایی جامعه حق و زمینه سازی ظهور حق، اثرگذار است؛ وگرنه با فعل نداشتن و سکوت و دست روی دست گذاشتن، این جبهه باطل است که پیش می رود و اگر جبهه باطل مستقر شود، ما نمی توانیم منتظر موعود و جامعه مهدوی باشیم، از این رو موعودگرایی و انتظار فرج، حرکت برای بستر سازی است، نه نخستین و چشم به راهی برای اینکه امام زمان^(عج) بیایند و همه مشکلات را حل کنند.

ما باید تلاش و بستر را مهیا کنیم تا جبهه حق توسعه بیابد. وقتی زمینه فراهم شد، منجی موعود می آید و کاری را که باید، انجام می دهد. در فضای سراسر ظلمت که مردم آن، بی خیال و منزوی هستند و عملی انجام نمی دهند، از منجی هم کاری بر نمی آید.

به تعبیر امیرالمؤمنین^(ع)، فردی که مشمول اطاعت قرار نگیرد، اثرگذار نخواهد بود؛ چنان که خود امام علی^(ع) با خواست مردم، خلافت را برعهده گرفتند و چون مردم تلاشی نکردند، ایشان ۲۵ سال خانه نشین شدند. از این رو منتظران ظهور باید بدانند موعودگرایی به معنای انزوا نیست، بلکه همان طور که در روایات آمده است، انتظار، عمل و بستر سازی است و مشارکت های اجتماعی مثل حضور در انتخابات، به عمل منتظرانه کمک می کند.

ملاک های انتخاب اصلح در جامعه منتظر

درباره ملاک های انتخاب اصلح در جامعه منتظر، نمی توان به چند شاخصه اکتفا کرد. اما کارگزار تراز جامعه منتظر، دست کم باید دو ویژگی اصلی داشته باشد؛ یکی دانایی و دیگری توانایی. کارگزاری که دانایی دارد اما توانایی اجرا ندارد یا توانایی دارد اما از دانایی لازم برخوردار نیست، گره از کار مردم باز نمی کند. مردم داری، تعهد به آرمان های نظام و اسلام و تخصص، مهم است اما در انتخابات باید به افراد براساس فضای کاری ای که می خواهند واردش شوند، رأی داد؛ برای مثال شایستگی های فردی که می خواهد به حوزه قانون گذاری وارد شود، با فردی که درصدد حضور در عرصه های شهری و شورای شهر است، تفاوت دارد. نمی توان انتظار داشت فردی که برای مثال در آسفالت کردن خیابان ها موفق بوده است، در تقنین و قانون گذاری هم موفق باشد.

حضور در مجلس شورای اسلامی، ویژگی های خاص خود را می طلبد و به توجه به مردم به تناسب مسئولیت ها و انتظارات نیاز دارد. بعد از این، تازه می رسیم به نظام اولویت ها؛ چنان که در حوزه قانون گذاری، دانایی بیشتر از توانایی اهمیت دارد و در حوزه های اجرایی، این توانایی است که بر دانایی اولویت می یابد. نماینده مجلس باید از دانایی و روحیه تعهد و مردم داری برخوردار باشد تا بتواند در جامعه ای که به سوی ظهور در حرکت است، خدمت کند.

حجت الاسلام والمسلمین ایزدهی:
ما باید تلاش و بستر را مهیا کنیم تا جبهه حق توسعه بیابد. وقتی زمینه فراهم شد، منجی موعود می آید و کاری را که باید، انجام می دهد. در فضای سراسر ظلمت که مردم آن، بی خیال و منزوی هستند و عملی انجام نمی دهند، از منجی هم کاری بر نمی آید.

تأثیر انتخاب های ما بر تمدن سازی

ما در فضایی زندگی می کنیم که ظرفیت های جمهوری اسلامی از مرزها فراتر رفته است و امروز دیگر انقلاب ما محدود به داخل کشور یا حتی منطقه نیست، بلکه برد جهانی پیدا کرده و مخاطبان جهانی یافته است؛ به همین دلیل هر تصمیم جمهوری اسلامی بر منطقه انقلاب اسلامی و مقاومت هم تأثیر می گذارد. لذا تصمیم نمایندگان مجلس این انقلاب و نظام، اهمیت بسیار دارد؛ زیرا قوانینی که در این چهار سال تصویب می شود، ممکن است برای چهل پنجاه سال یا بیشتر باقی بماند.

انتخاب اصلح برای مجلس و قانون گذار تراز نظام اسلامی، یعنی ورود کسانی به خانه ملت که در تقنین، نگاه فراگیر و جهانی دارند و به تصویب قوانینی کمک می کنند که کارآمد زمانی دارد و ظرفیت های نظام و انقلاب را بالفعل کرده، زمینه را برای ظهور امام عصر^(عج) فراهم می کنند. این چنین، مجلس و قوانین به ما در ساخت تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب کمک می کنند؛ تمدنی که پل رسیدن به صبح روشن ظهور است.

جامعه منتظر، شهروندان پای کار می خواهد

انتخابات، اصلی ترین نماد برای مشارکت سیاسی اجتماعی است؛ به همین دلیل هم حضور حداکثری و اثرگذار در انتخاب کارگزاران، به تغییر و تحول جامعه به سمت مدیریت مطلوب کمک می کند. در این میان، جامعه منتظر با افق زمینه سازی ظهور، زمانی معنا می یابد که شهروندان آن پای کار و به مسئولیت های اجتماعی خود واقف باشند. چنین جامعه ای در برابر آینده و سرنوشت خود بی تفاوت نیست و برای انتخاب کارگزاران مناسب، دغدغه مند است و تلاش می کند کسانی را برای عهده گرفتن مسئولیت ها انتخاب کند که به موقع، بهترین کار ممکن را انجام دهند. ماهیت حضور در انتخابات، با چنین رویکردی و مشارکت سیاسی با این نگاه است که می تواند مقدمه تشکیل جامعه مهدوی و ناظر به ظهور باشد و در افراد آگاهی درک چنین جامعه ای را ایجاد کند. به شرط آنکه رویکرد انتخابات، تحقق ارزش ها و حاکمیت حق باشد؛ وگرنه ممکن است انتخابات و حضور و مشارکت هم باشد، اما محتوای آن، ناظر به کمال و دین مداری و سعادت نباشد؛ یعنی نفس حضور اگرچه خوب است، انتخاب مناسب و همسو با اهداف مطلوب، اهمیت بیشتری دارد و ما را به اهداف و نتایج ازپیش تعیین شده می رساند.

انتخاب با عمل صالح؟

به تعبیر رهبر معظم انقلاب، حضور و مشارکتی در انتخابات عمل صالح محسوب می شود که دو خروجی داشته باشد؛ یکی آنکه انتخابات طریقت داشته باشد و دیگر آنکه به انتخاب اصلح کمک کند؛ یعنی راهوارد و خروجی آرای عمومی، انتخاب کارگزاریانی باشد که اهداف والای انسانی و دینی را محقق کنند و رفتارشان به گونه ای باشد که مردم با آن ها همراه شوند. فارغ از اینکه مردم چه فردی را انتخاب می کنند و نام چه کسانی برای مسئولیت از صندوق های رأی خارج می شود، نفس حضور مردم در انتخابات اهمیت دارد؛ چون این مشارکت و حضور به معنای همراهی با نظام و مخالفت با آن هایی است که امنیت و سلامت کشور را نمی خواهند و موازین و قوانین همراهی نمی کنند. اینکه بر حضور پرشور و حداکثری تأکید می شود، به معنای حمایت از نظام است.

آرمان ظهور در گرو امنیت و کارآمدی

اگر حضور مردم در انتخابات، حداکثری باشد، طبیعتاً امنیت را در جامعه تضمین می کند؛ به همین دلیل انتخابات و اصل انتخاب کردن فارغ از منتخبان، موجب قدرت ملی و ضامن امنیت و دفع کننده تهدیدها و خطرهاست. همین کارکرد است که شرکت در انتخابات را مصداقی از عمل صالح می کند؛ اگر این عمل صالح به انتخاب فرد صالح هم ختم شود، کارآمدی نظام را ارتقا می دهد. در سایه این امنیت و کارآمدی است که جامعه می تواند آرمان ظهور را دنبال کند و درصدد ایجاد زمینه های ظهور امام عصر^(عج) باشد؛ وگرنه نمی توان چنین انتظاری را از انتخابات داشت. اگر حکومت و نظام دینی بتواند نیاز های مردم مثل رفاه و امنیت و اقتصاد و معیشت را تأمین کند، بین مردم از مقبولیت برخوردار می شود و این چنین دارای پایایی و اعتبار خواهد شد. انتخاب ما برای چهار سال پیش رو، تصویب قوانین را ریل گذاری می کند. هر چهار سال مردم باتوجه به نیاز ها و مشکلات جامعه و توانایی کارگزاران در رفع مشکلات، تصمیم می گیرند و رأی می دهند؛ این یعنی پویایی و نوبه نو شدن در فرایند زمان و کنار نهادن افراد لالایی. از این رو جامعه منتظر و منتظران، وظیفه دارند با انتخاب آگاهانه و همراه با بصیرت، زمینه کارآمدی نظام را فراهم کنند تا با این کارآمدی، مسیر به سمت ظهور هموار شود.